

L'ESQUELLA

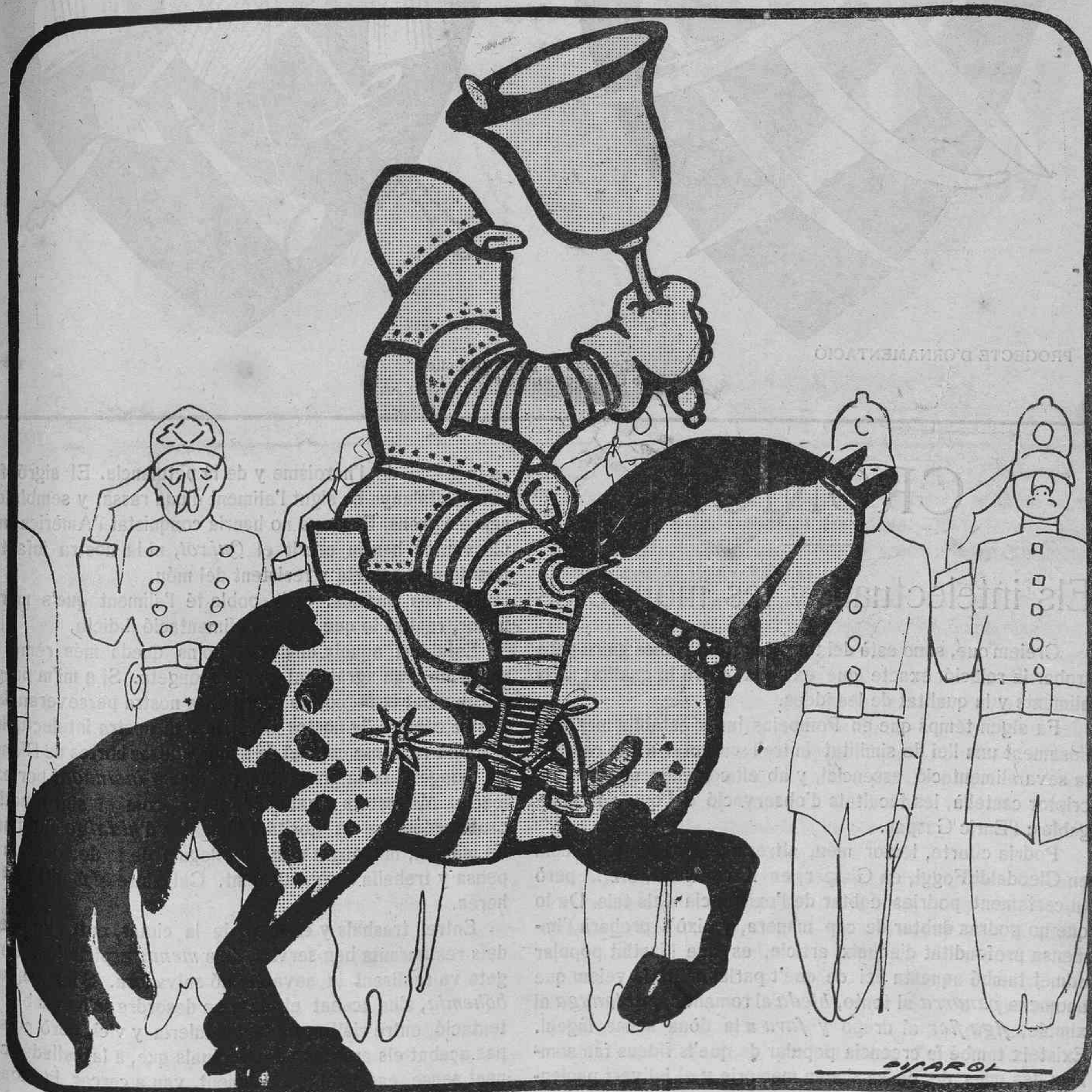
DE LA TORRATXA

BARCELONA, 18 D'OCTUBRE DE 1912

NÚM. 1764 ————— Any XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

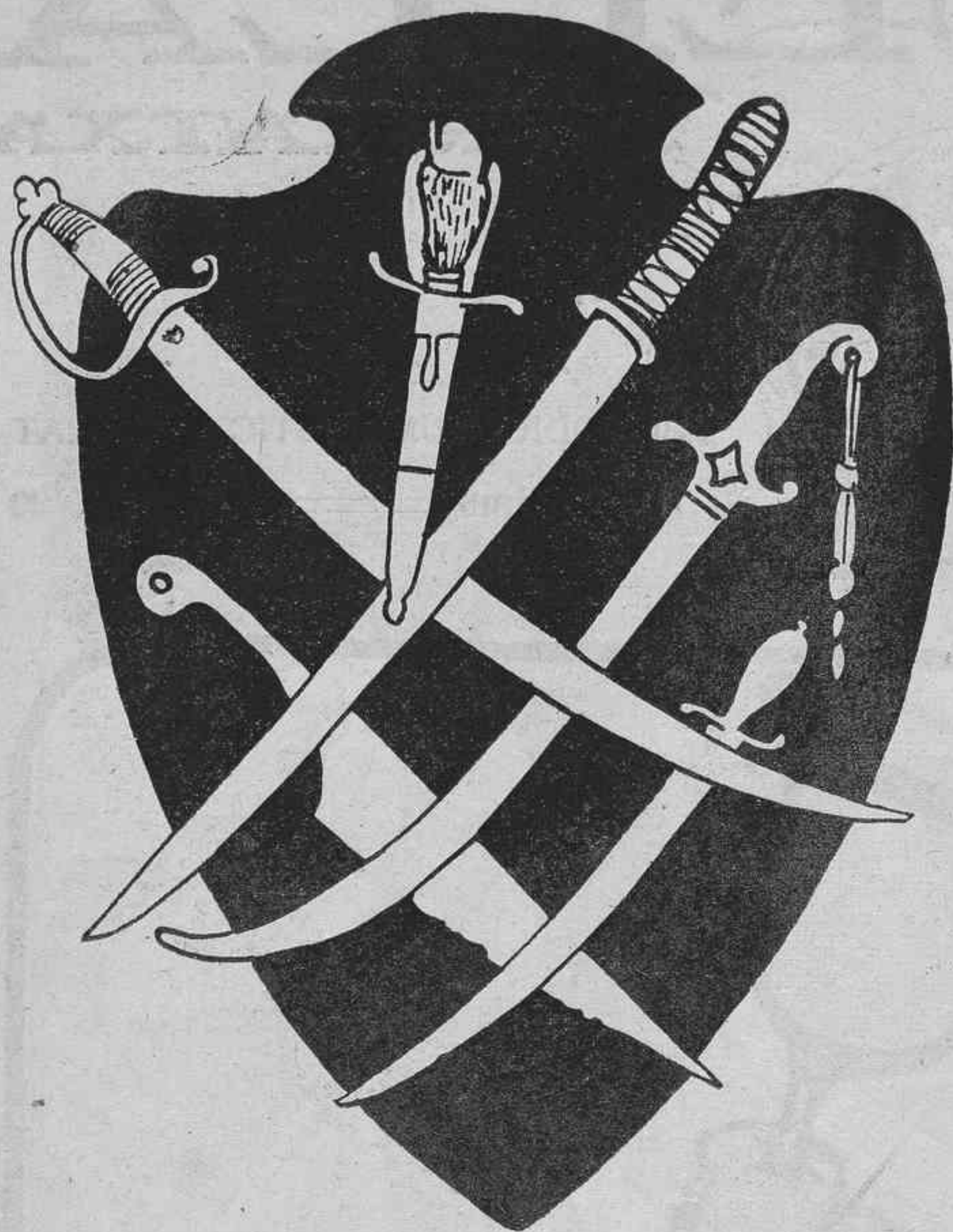
10 centims ————— Atrassats: 20

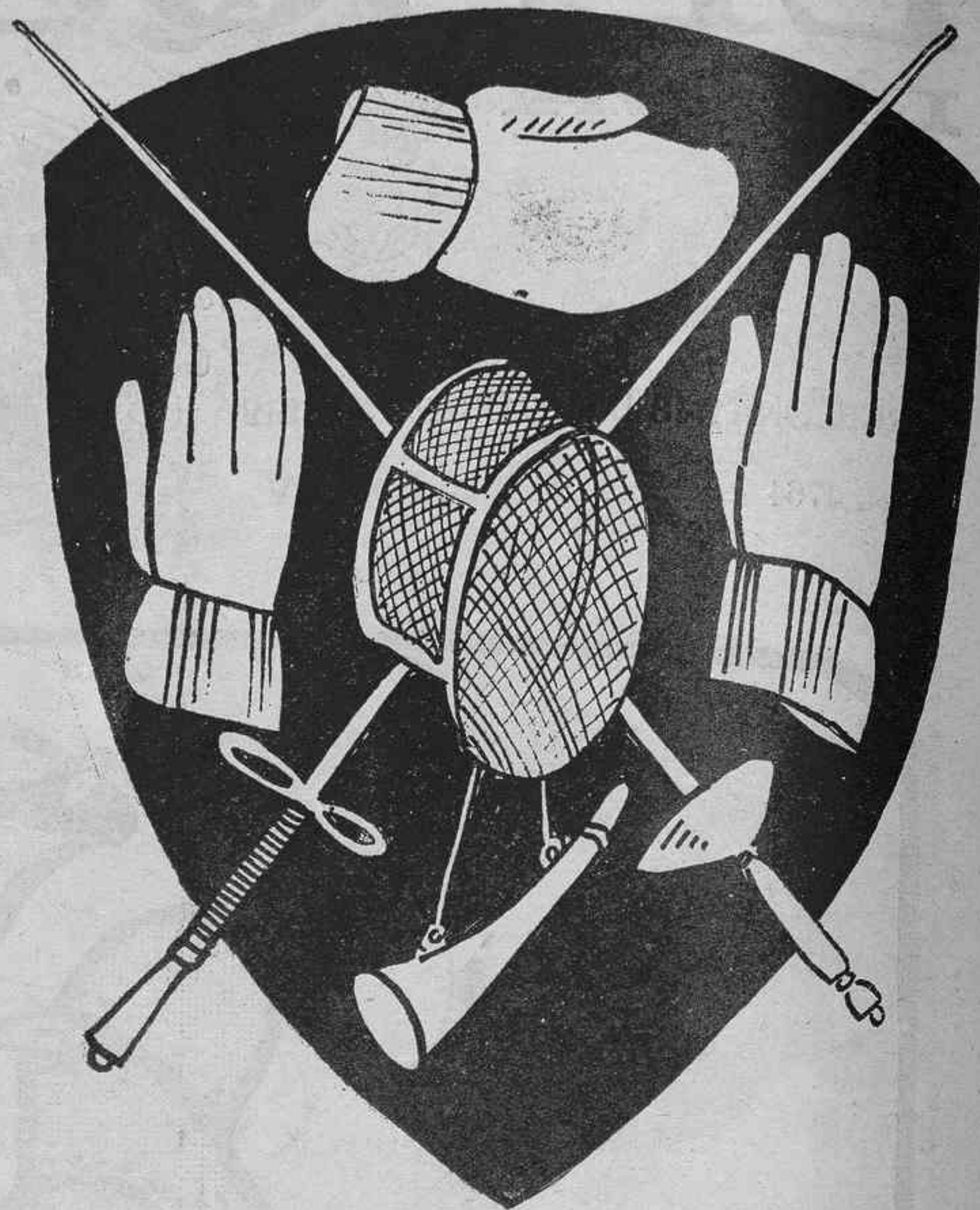
BARCELONA FUTURA — DIA DE SESSIÓ

Entrada del nostre Excelentíssim Batlle a Cà la Ciutat.

PIAROL

PROGECTE D'ORNAMENTACIÓ

Heusaquí un joc de panoplies
ab tot el seu armament...

CRONICA

Els intel·lectuals y les mongetes

Creiem que, si no està del tot probat, no manca gaire pera trobar la relació exacte que existeix entre la qualitat dels aliments y la qualitat de les idees.

Fa algun temps que en Pompeius Janer establia meravellosament una llei de similitut entre'l caracter d'una rassa y la seva alimentació essencial, y ab ell coincidia un altre escriptor castellà, les facultats d'observació del qual són innegables: l'Enric Gaspar.

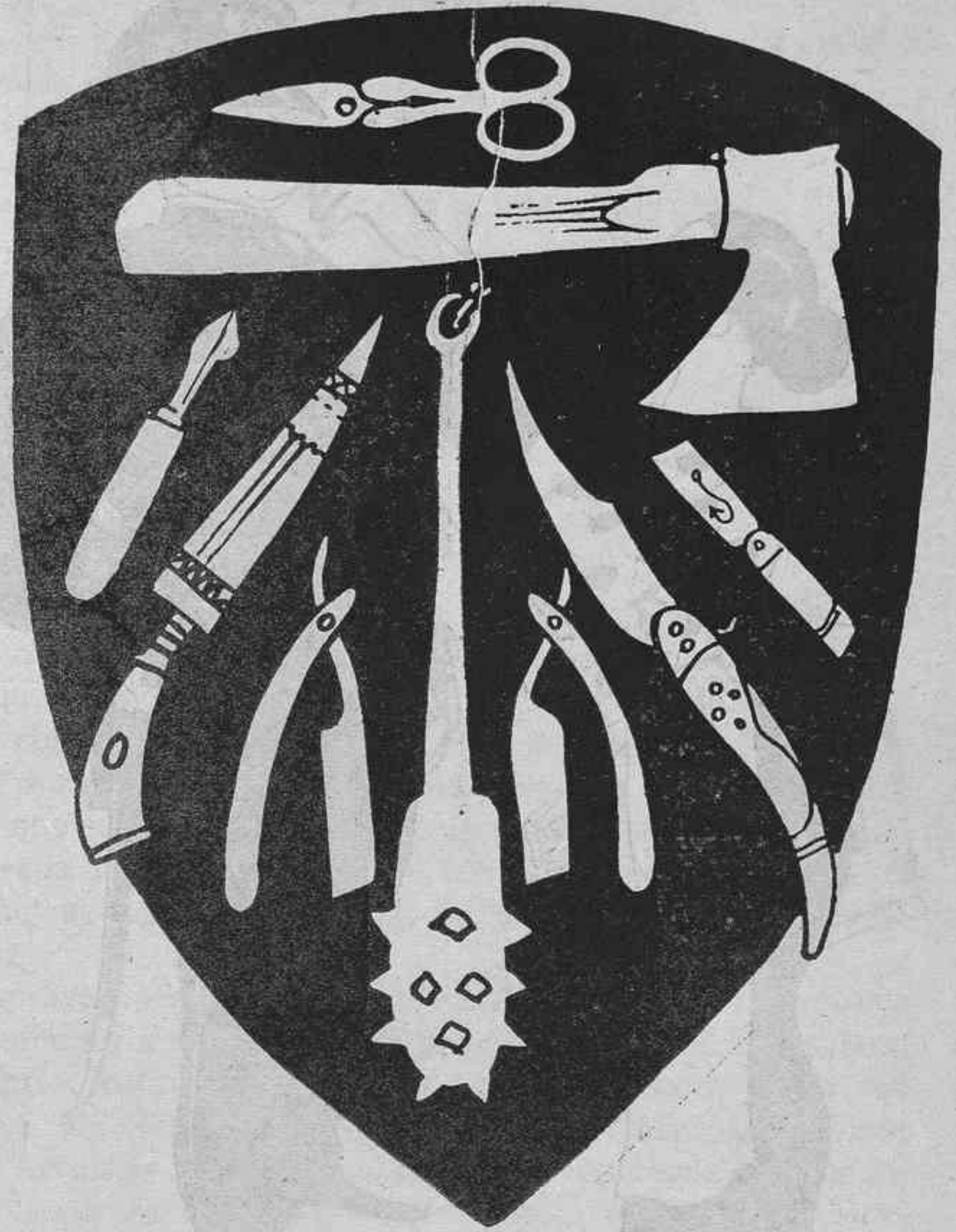
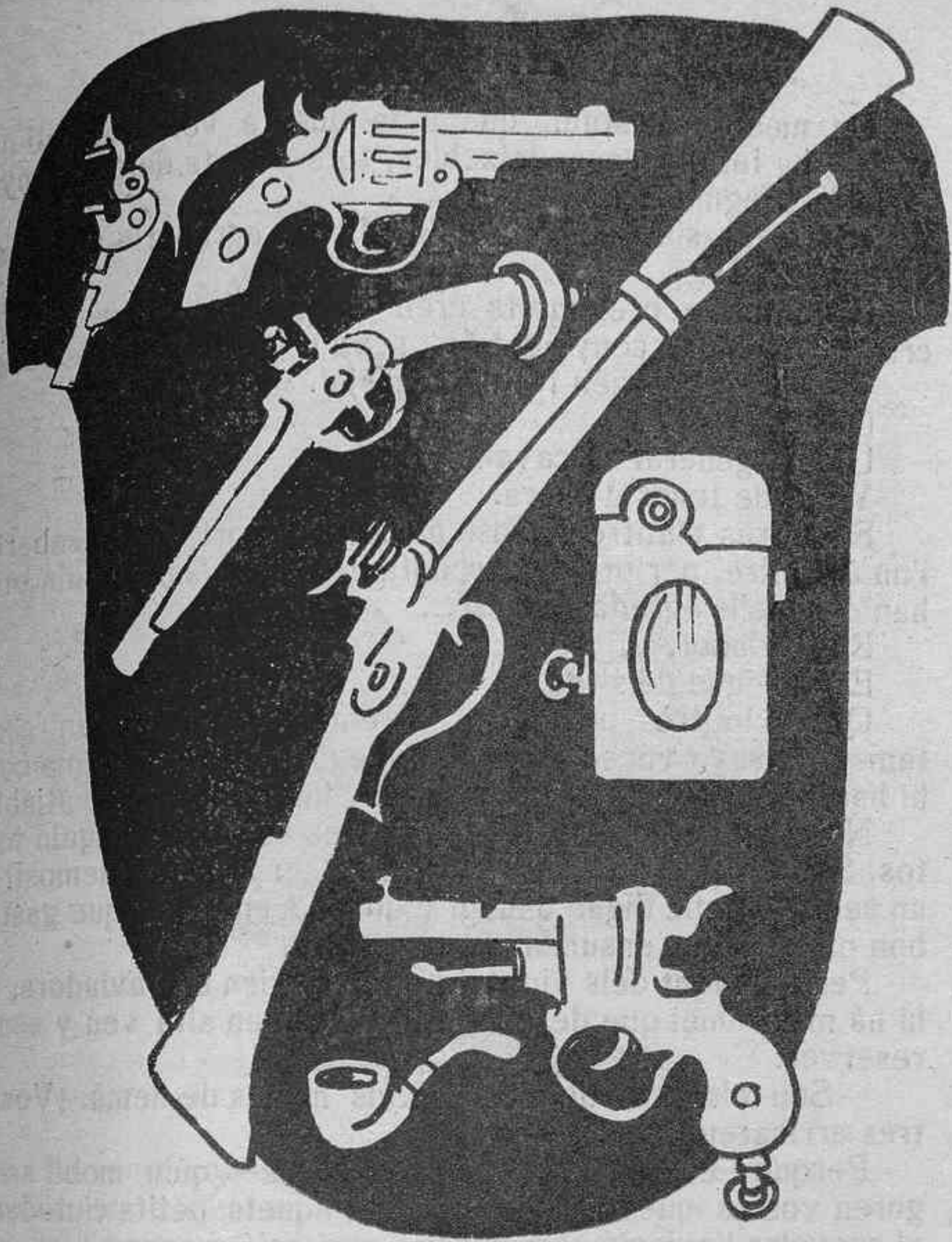
Podria citarte, lector meu, altres sabis estrangers, com en Cleodaldi Foggi, en Gimper, en Kaceawiski, etz..., però tu certament podries dubtar de l'existència dels tals. De lo que no podras dubtar de cap manera, y això't provarà l'immensa profunditat d'aqueix article, es que l'instint popular admet també aquesta llei de que't parlava. Aixís veiem que anomena *panarra* al tonto, *bleda* al romantic, *pastanaga* al ximple, *figa-flor* al drogo y *fava* a la dòna sense ingeni. Existeix també la creencia popular de que'ls fideus fan somniar, les ques de pansa donen memoria y el julivert paciencia. Pel demés, els sociòlegs de revista patriòtica que tira cinc cents exemplars setmanals, han descobert que'l sigró

es la grana de l'heroisme y de la petulancia. El sigró fatal pera Catalunya ha sigut l'aliment d'una rassa, y sembla que, sense sigrons, Espanya no hauria conquistat l'Amèrica, ni en Cervantes hauria escrit el *Quirot*, ni la nostra infanteria fora la més sofrta y resistent del món.

En una paraula: cada poble té l'aliment que's mereix, millor, realisa lo que la seva alimentació li dicta.

Establert aqueix enunciat, no'ns queda més remei que sentir un gran agrament per la mongeta. Si a mi'm preguntessin d'ont ix la nostra energia, la nostra perseverancia, el nostre comers, la nostra industria y la nostra intel·lectualitat, respondria, sense cap llei de temor, «de les hortes de Blanes». La mongeta es la grana fina, pastosa y *insinuant* per excel·lencia. Modesteta y satinada, no té, com el sigró, actituds provocadores ni arrugositats violentes d'*hidalgo* enfutismat. Es plàcida, la mongeta. Es la llegum de la democracia que pensa y treballa resignadament. Cal viure alabantla a totes hores.

Entre'l trasbals y el luxu de la ciutat, entre l'opulencia dels restaurants ben servits, dels *menus* esplendids, la mongeta va realisant la seva missió salvadora. S'ha acabat la *bohemia*, s'ha acabat el viure en desordre, s'ha acabat l'ostentació, entre rialles, de la ganduleria y vici, però no s'han pas acabat els artistes y intel·lectuals que, a la callada, caminant sense escandol, seriosament, van a cercar la mongeta en llocs amagadets, ont per deu centims y cinc d'amaniment els la serveixen en quantitat necessaria pera fosfatarse—com

...molt artístic y molt propi
pel nostre Saló de Cent.

diria un amic, excelent periodista—y poguer viure de son treball cerebral.

La poesia d'uns jocs florals que entendreix fins al singlot, la comedia y l'article periodístic que fan soroll, tot lo més palpitant, molts cops no tenen altra base que la mongeta. Els menjadors de mongetes vergonyants són més dels que podrieu imaginar.

Nosaltres sabem de cert aristòcrata de l'intellectualitat, que ompla el seu seny de lectures a l'Ateneu y el seu ventre de mongetes en una ingrata casa de menjar que no arriba a la categoria de fonda de tercera. Y aquest home no hi và pas sempre sol. Alguns cops l'acompanya algun devot. En la taula propera s'hi veuen encara un vell professor de llengües y un pintor primitivista. L'hostal aquell s'immortalisarà segurament. Allí l'altre dia soparen junts un escriptor ironista y un traductor de tragedies.

Damunt les estovalles, no gaire pulcres, l'un, el primer, seguia la seva labor, interrompuda per la gana fatal. Teclava ab els dits de la mà esquerra, [medint les síl·labes dels versos traduïts, deixant la traducció pera acudir a la vianda y deixant la vianda pera rependre la traducció.

—¡Joia!, posso morire.—Una forquillada de llegums.

Y l'ironista, que menjava ab cullera—eren poc escorregudes aquelles mongetes—la seva racció, en demanava una altra pera matar l'aborriment.

Escoltava la cantarella del seu companyó meditabond,

que's feia un embull ab el tinter, el manuscrit original, el pebrot vermell y les quartilles traduïdes.—¡Oh, Dio!—l'oli de l'ensiam lubricà la frase. Però la traducció estava llesta y abdós pagaren religiosament.

Ningú sab encara aqueixa traducció, feta en la taula d'un hostal, enfront d'un plat de mongetes, de quina manera pot arribar a commoure l'aristocracia barcelonina. ¡Oh, Volpini!, ¡oh, eminents cantants!, ¡oh, ilustres damiseles d'escot excels!, poc endevinarieu mai que la paraula tràgica fos italianisada baix el poder de la grana flatulent, tan poc considerada en els vostres menús. Quan aquelles paraules ressonin en vostre Liceu, portades enlaire per l'inspiració d'un music també nostre—respectuós ab les nostres mongetes, segons confessió propia,—penseu si us plau ab les fondes de sisos, ont les *seques* són servides sense ironia.

Aqueix petit exemple deu servir a tothom pera trobar en l'obra d'art la forsa digestiva de l'artista, que gasta en enllustrarse les sabates quasi igual que en la seva alimentació.

Que'l que pugui entendre, entengui. Hem mort la *bohemia* pel ridicol, però la teoria dels aliments determinatius de la vocació o la vocació determinativa dels aliments, que si no es ben bé lo mateix poc li manca, resta probada.

Existeixen veritats perfectament desconegudes en la nostra societat distreta.

P. BERTRANA

El millor ofici

Un mestre d'estudi, que a la quienta vol saber ab qui tracta, ha fet als seus deixebles, tots bailets de pocs anys, aquesta pregunta:

«Si poguessiu escullir, ¿quin ofici us agradaria fer, quan sereu grans?».

Els alumnes preguntats eren trenta, y al donar per escrit, com estava convingut, la seva resposta, han declarat:

Tres, que voldrien fer de concejal.

Dos, de torero.

Un, de general de cavalleria.

Y un, de tenor d'òpera.

Els altres vintitrès, sense posarse d'acort, sense saberho l'un del altre, per propi y espontani impuls, ¿saben quin ofici han dit que'ls agradaria més?...

El d'aviador.

Es un signe dels temps.

Quan vintitrès nens, entre trenta, manifesten tan resoltament la seva vocació per la navegació aerea, alguna cosa hi han de veure que la fa atractiva, interessant y desitjable.

No voiem dir, per xò, que'ls altres set bailets siguin tontos. Sobre tot, els tres que aspiren a ser regidors demostren un sentit practic digne d'elogi y donen a entendre que gasten bon nas y saben ensumar aont se guisa.

Però, davant dels vintitrès que voldrien ser aviadors, no hi hà més remei que descobrirse y dilshi en alta veu y sense reserves:

—Sou els nens del dia, sou els homes de demà. ¡Vosaltres arribareu lluny!...—

Perquè—cal puntualisar bé les coses—¿quin mobil se figuren vostès que'ls ha impulsat, an aquets petits ciutadans, al senyalar l'aviació com la seva aspiració suprema?

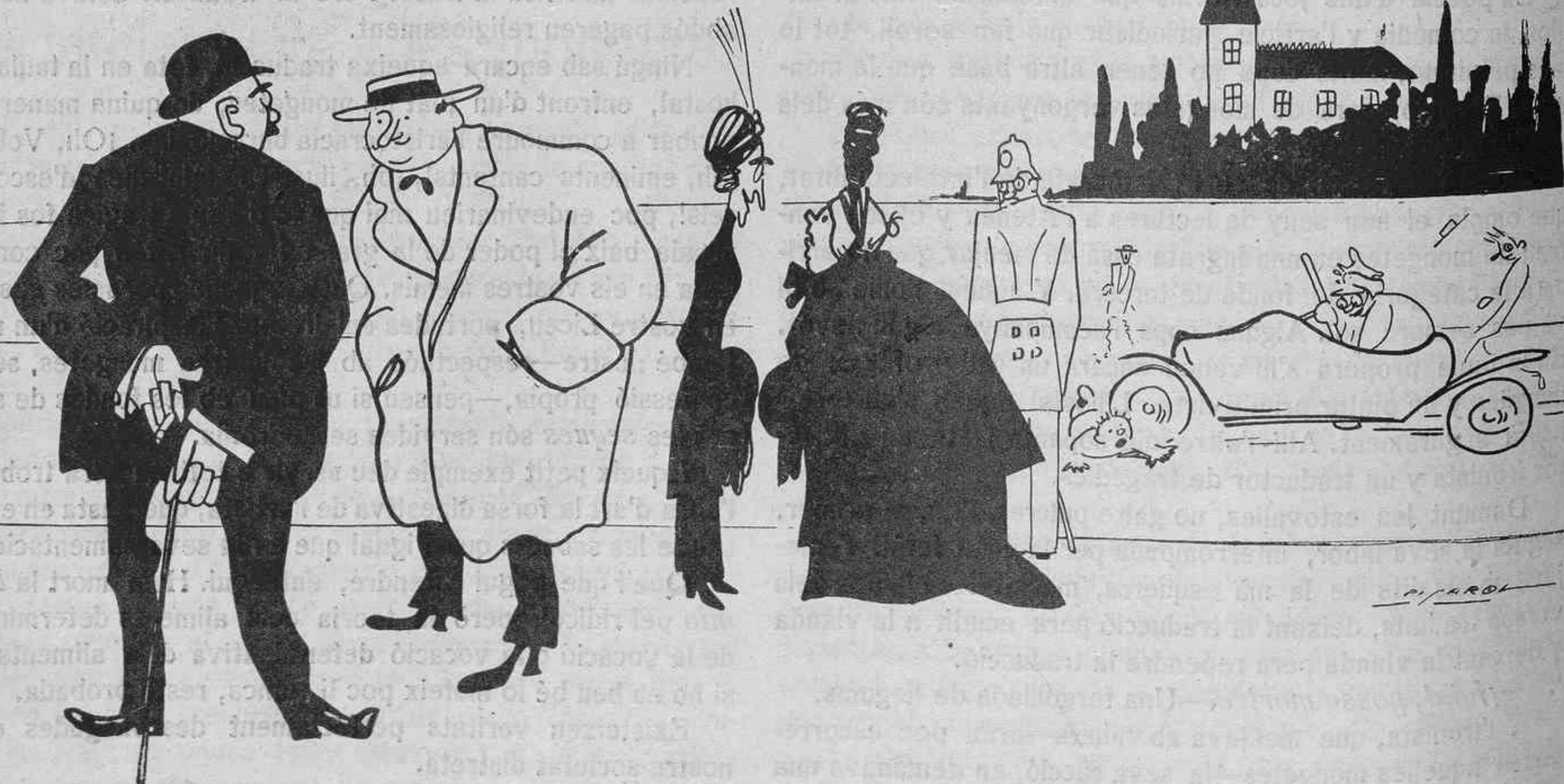
¿L'amor a la gloria? ¿El progrés de la ciencia? ¿El desitg d'elevarse molt amunt pera veure als demés molt avall? ¿La vanitat de contemplarse retratats en ilustracions y revistas y de sentirse aclamats per les multituds?...

No, senyors. Sabiament previsor, el senyor mestre, al endressalshi la pregunta, els va advertir que les respostes

OTROS SÁNCHEZ

—Doncs, mira: quan me van dir que era galleg y que's deia Sánchez, vaig dirme: ¿Volsthi jugar que an aquell plaga me l'han fet governador?

ELS ENEMICS

—¿Què diu, que'l Govern ara's cuidarà de la marxa dels automobils?
—¿De la marxa? Ben fet... Ja'ls pot fer marxar tots ben lluny y que no'n quedi cap.

ALFRED VOLPINI

Actual empresari del «Gran Teatre del Liceu».

haviem de venir motivades y que al manifestar les seves preferencies era necessari que diguessin el perquè; y, mercès an aquesta precaució, sabem ara que ni la ciencia, ni la gloria, ni el gust de volar, ni sisquera la vanitat gràfica tenen art ni part en la tria del que, per ells, resulta ser el millor ofici.

Tots vintitrès bordegassos han dit lo mateix:

«Voldriem ser aviadors, perquè els aviadors guanyen molts diners y els guanyen molt depressa».

¿Pot dirse més clar?

Sense necessitat de fer gaires esforços, desseguit s'endevina, en presència d'aquestes paraules, com en el cervell dels petits estudiants hi ha nascut y arrelat l'afició aviadora.

Una, dèu, cent vegades, han agafat, els pobrissons, el diari y hi han llegit:

«En Vadrines porta ja guanyats en tres mesos siscent mil francs».

«El darrer triomf aeri d'en Garros li ha valgut, entre subvencions y premis, cent cinquanta mil francs y dugues medalles d'or».

«S'assegura que en Beaumont, en lo que va d'any, ha ingressat en caixa prop de mitg milió».

Y els bailets, que, avui, mentres mamen, ja s'entretenen comptant, s'han dit:

—Veiam... Fòra de l'aviació, ¿en quin altre ofici o carrera els haurien pogut guanyar, tan depressa, en Beaumont, en Garros y en Vadrines, aquets diners?

Pera ser metge—han seguit dientse—s'ha d'estudiar una barbaritat d'anys, rodant d'hospital en hospital y d'aula en aula; pera ser arquitecte hi hà que passar la joventut mastegant tot un món de números, ratlles y fórmules; pera ser advocat cal, primer, tornarse ximple entre'ls codigs, els procediments, els drets y els torts de tota mena... En cambi, pera ser aviador, no s'ha d'estudiar res ni's necessita més que dugues coses: sang freda y xiripa.—

Y ab la major naturalitat han arribat els tendres filòsops an aquesta conclusió irrefutable:

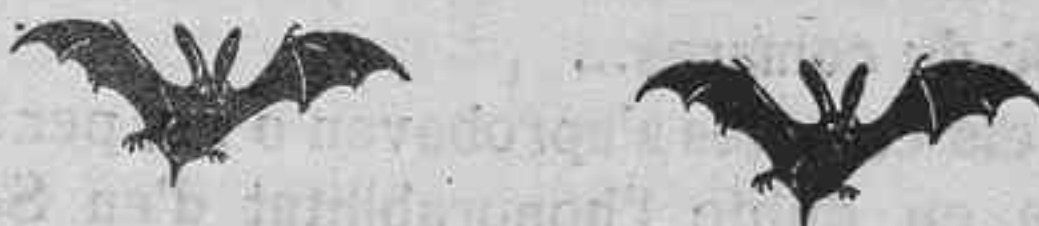
—Es precís ser aviador.—

Y ho han dit tan convensuts, que quan algú els ha fet notar que molts homes-aucells, de vegades, volant, hi deixen els ossos, han respost, ab bastanta raó:

—També alguns cops els hi deixen els que van a veure com volen.—

¡Oh, els nens del sigle xx!... Fiqueulos, fiqueulos els dits a la boca!...

A. MARCH

MUNICIPALESCA

El galliner municipal s'esvalotà, aquet dia, de mala manera. Els concorrents a les sessions regidoresques, la munió de desvagats que aplaudeix, alaba y coreja les llaunes insoportables dels nostres consellers invictes, se divertí de debò. La funció consistorial formà entre les extraordinaries, per lo que sigué una llàstima que en *Sargantana*, el romanser batlle que d'aquí-aquí s'esgarrapa o va del bras ab els lerrouxistes, manés baixar el teló, simulant vetllar pel prestigi de la corporació que de R. O. presideix.

Se parlava —¡encara!— dels comptes famosos del còlera, que tants amoinos y mals de cap han proporcionat an en Serraclara. Els comptes, com producte d'una campanya sanitaria, no són molt nets. En Serraclara, que mentres ens amenassà el còlera exercí d'Arcalce—y aquesta sí que sigué epidemial,—té un interès vivíssim en que's paguin. Les altres fraccions del Consistori, els regionalistes, els regidors de l'esquerra, els del grup d'en Lladó, s'oposen al desitg d'en Serraclara, a no esser que se conformi aquest ab una proposició en la qual se fa constar que voten l'aprobació per deferencia al company, ab tot y la falta d'*elementos de juicio* que, pera apreciar la justesa de les quantitats, en l'expedient se noten.

OLIMPIA D'AVIGNY

Famosa dansatriu que ara obté grans exits com a *coupletista* en la «Sala Imperi».

La condició posà an en Serraclara fet una furia, y d'aquí que recabés una conformitat en la votació de la suma indispensable. En Sostres, que sigué el qui primer se posà en guardia al presentarse les factures a la seva aprobació, s'inclina ara al saludable pasteig, y voldria, a lo que's veu, arreglar la cosa per les bones, després d'haver aixecat ell la llebra... Misteris que'ls profans no podem mai esbrinar... Secrets de la política, convertida en fastigós joc de comares...

Doncs per si els comptes s'aprobaven o no, per si's deixava a salvo o's posava en dubte l'honorabilitat d'en Serraclara, va haverhi al Consistori un bat-i-bullit de mil dimonis. En Figueras, en *Perico* Figueras, el revolucionari sarauista, escometé an en Doménech. Els regidors sortiren dels escons. Per uns moments quedà el Saló de Cent convertit en un mercat, y els regidors en galls de lluita.

¡De primera, companys!

¡Y en Pich, el contemporanisador, que vagi per les oficines recomanant educació als empleats y mani instruir expedient als que, en materia de descortesies, s'arrisquin a passar de la ratlla!

JUST

GLOSARI

L'ILLA DE LA CALMA

XIV

LES PARETS LLARGUES

A Palma, de tant en tant, an els carrers solitaris, se troben parets altes y desolades, que tanquen els jardins y els patis.

Jo no sé quin misteri tenen aquets murs a lo llarg dels carrers. Serà que hi reposa la vista; serà que portes y finestres vol dir cases enraonadores, y, sense, vol dir cases mudes, que sento per ells tanta simpatia, que no'n puc veure cap que no m'hi aturi.

No deu pas esser per lo que són, sinó per lo que fan sospitar, que un els hi troba encantament. Generalment, aquets murs són grisos, són d'ocre y són escrostissats. El temps els hi ha anat treient la pell y mostren els òssos descarnats, y de llarg a llarg se'ls obren ferides...; però no es lo que's veu a fòra lo que atura al caminant: es per lo que tanquen dintre. No es per l'estoig: es per la joia. No es per la tapia, ni per les torres, que un se daleix pera veure l'Alhambra: es per les cambres y pels patis.

A voltes, de dalt, en veieu penjar un pom de campanetes blaves, y aquelles quatre flors senzilles us fan somniar en un jardí exuberant de plantes y de flors, plè de brolladors y d'estatues y glories de murtra. A voltes en surt un xiprer, y voldrien endevinar si al peu del xiprer hi hà una creu. Hi han vegades que un arbre sec, que treu les branques com òssos d'arbre, us fa pensar en una tragedia de miseria y de sequedat, y a voltes, el no eixirne res, el no veurehi res, no més que'l mur, es lo que més us impressiona.

Una paret silenciosa y nua, us pertorba com l'infinit. L'imaginació vol saltarla, però el silenci sembla que us aturi. «Serà un convent, aquesta paret?», un se pregunta sense voler. «Aquets cants que se senten dintre, són cants de llàgrimes o cants d'esperansa? Aquet murmuri del pregar, surt ben bé del cor o surt dels llavis? Aquesta campaneta que toca, toca a morir o toca a viure? Si no es un convent, serà un palau que vagi caient, de pedra en pedra, corcat pel temps y per la dissort? Aquesta remor que se sent, serà la dalla de la ruina?» Cada soroll que arriba de dintre sembla un sospir, darrera les parets, y cada cansó (encara que sia alegre) fa pensar en el cantar dels presos, y es que'l no veure crea el misteri.

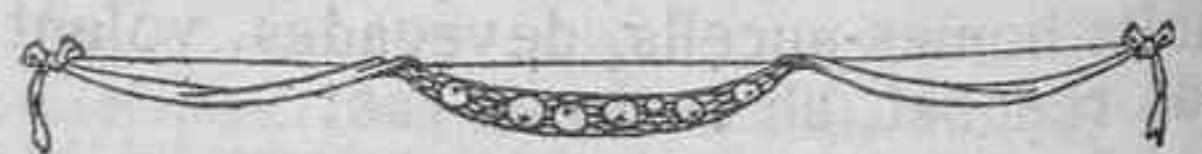
Y quan parlen..., encara...: un endevina; però quan són de les que callen, quan són mudes, aquestes parets, y un hi passa dies y dies, y no s'hi sent mai ni un respir, ni crits d'infants, ni cantar d'auells; aquestes que no hi creia l'herba y les flors sembla que'n desertin, y que ni l'eura vol arrapars'hi; aquestes us refreden l'ànima. Un, al passar, va més depressa. No fan ombra. No tenen consol. A dintre tothom deu esser mort, y quan toca la mitja-nit s'hi deu sentir soroll de cadenes.

N'hi han, d'aquets murs, que al bell mitg s'hi veu una porta tapiada. En altre temps s'entrava per allí, y va tancar-se per sempre més, y no sembla que's tanqués sola: sembla que a dintre devien clourers'hi els que vivien an el palau, y que allí terra, entre les ortigues s'hi trobarien els seus òssos, prop dels escuts y de les armes. Altres voltes es un finestral, y encara s'hi veuen els capitells mitg corcats a dintre de l'argamassa, y un se creu que, a l'emparedarla, s'hi va emparedar una familia, amortallada ab la seva historia..., o es un arbre que fuig de dintre y que, extenent les seves branques florides, dona claror a tot el carrer...; però, fassin pensar en coses alegres o que un hi sospiti tragedies, sempre els murs, a lo llarg dels carrers, fan neixer alguna ilusió. Tal volta, si vegessim a dintre, lo vist seria tan vulgar, que no valdria el treball de mirarho; però l'encís es el sospitar que, darrera de lo que no's veu, s'hi amaga lo imaginat, y l'ilusió es sempre esperansa.

Avui dia, com el terreny el vènen a tant el pam, y tot lo queensem y diem ho tenim de dir del balcó, ja no n'hi han de murs a les cases. Avui tot té d'esser simetrie, recte, esquifit y numerat, y tot té de donar al carrer. De parets altes no més en fan a les fàbriques y a les presons, no perquè'ls de fòra no ho vegin, sinó perquè'ls de dins no fugin. Ningú s'enclaustra, avui: els enclaustran. El reculliment es tan mort, que ja no's troba més que en les illes que tenen la sort de que'l mar els separi de tant coses que enlletgeixen la pobra terra.

Els murs que encara queden a Palma són una d'aquelles coses que potser el foraster no'n fa esment, però les sent. Les sent... callar. Sent a dintre aquella pau que dona la poesia.

XARAU

UN DIALEG A L'INFERN

Personatges: En Banyeta y el seu secretari Sargantana

BANYETA.—¿Còm estem d'animetes noves, Sargantana?

SARGANTANA.—Malament, senyor.

BANYETA.—¿Y això?

SARGANTANA.—Avui no n'han arribades gaires. Quatre lladres, mitja dotzena de noies perdudes, un metge, tres editors...

BANYETA.—Sí que es poca cosa. ¿Y no n'ha vinguda cap d'aquelles que's porten l'oli?

SARGANTANA.—Una de molt important estavem a punt de conquerirne... Però'ls jutges de Barcelona'ns l'han estafada.

BANYETA.—¿Qui era?

SARGANTANA.—¿Sabeu aquella dòna tan terrible, aquella fera del carrer de Ponent, que robava criatures, les fregia ab oli d'albat, se les menjava y guardava els òssos dintre d'olles y tupins?

BANYETA.—L'Enriqueta Martí...

SARGANTANA.—¡Justa!... Doncs aquella bona pessa, que

ja la teniem coll avall, que pera ella ja havíem preparat la caldera més grossa y més bullenta, ara resulta que's queda a la terra.

BANYETA.—¿Còm? ¿Què dius, ara?... ¿No li han donat garrot?

SARGANTANA.—¡Cà!... ¡Ni els mils!...

BANYETA.—¿L'han absolt, potser?

SARGANTANA.—Tant com absòldrela, no. L'han sentenciada a un any y mitg de presó, que, descomptat l'any de *preventiva*, que aviat complirà, li vindran a resultar sis mesets d'estarse a l'ombra... ¡Una futesa!

BANYETA.—¡Però, això es incomprendible!...

SARGANTANA.—¡Ja ho veieu, senyor!

BANYETA.—A una dòna que va cometre tants infanticidis, a una hiena que's cruspia les criatures de viu en viu, ¿no més li acanen un any y mitg de presidi?...

SARGANTANA.—Se veu que tot allò varen ser *boles* dels diaris.

BANYETA.—¿Boles dels diaris, dius?

SARGANTANA.—Sí, res més que mentides, senyor. Una farsa dels de la premsa, pera omplir els calaixos que feia temps tenien aixuts.

CIRUGIA PRÁCTICA

—Escolti, doctor... ¿Vol dir que sabrà posar tot això en son lloc, acabat?
—¡Per Déu, senyora!... ¡He sigut rellotger, en ma joventut!

BANYETA.—¡Això es una infamia y una indignitat!... Veiam, Sargantana... ¿No vares dirme, un dia, que hi tenies un periodista amic, a Barcelona?

SARGANTANA.—Sí, senyor: en Baldiri Gatuelles.

BANYETA.—Truca'l per telèfon y pregúntali què hi hà d'això de l'Enriqueta.

SARGANTANA.—(Riiing... Riiing...) Centre. Comunicació ab en Baldiri Gatuelles, de Barcelona. Gatuelles... Gatuelles... De part d'en Banyeta, ¿sabria dirme què hi hà d'això de l'Enriqueta Martí?... ¿Es cert que l'han condemnada sols a un any y mitg?

BANYETA.—¿Què diu?

SARGANTANA.—Diu que sí, que es veritat, però que aquesta sentència's refereix sols a una de les causes que se li segueixen. Diu que encara queden setanta víctimes, trenta olles d'ossos y vuitentes corrupcions pera posar en clar en altres tants judicis.

BANYETA.—¡Visca! ¡Hurra, Sargantana! Aixís, digues que tornarà a esser nostra.

SARGANTANA.—¡Oh, no us en alegreu gaire!... Penseu que en Baldiri Gatuelles, com a bon periodista, es un gran mentider.

BANYETA.—Pitjor pera ell. També vindrà a l'infern, si es embustero.

SARGANTANA.—¡Ai, senyor Banyeta, y que n'aneu d'errat d'osques!

BANYETA.—¿Per què?

SARGANTANA.—Els periodistes aniran tots al cel.

BANYETA.—¿Com s'entén, al cel?

SARGANTANA.—¡Y es clar, diable!... No veieu que eils entren, ab *pase*, a tot arreu...

FRA NOI

LICEO.—L'altre dia escoltàrem de llavis del senyor Volpini, actual empresari del «Liceo», el programa artistic que pensa desenrotllar durant la temporada que s'inaugurarà el 6 de Novembre.

Hi han escriturats artistes de fama mundial, com en Tita Ruffo, a qui tenim molts desitjos de tornar a sentir; l'Stracciari, que tan bons records deixà en la temporada passada; en Rousoliere, que ve precedit de gran fama com a interpret d'en Wagner; l'Ibos, que si no repeteix l'informalitat de l'any passat, de no volguer cantar tenint l'obra ensajada, deixarà sentirnos sa hermosa vèu y perfecta escola de cant.

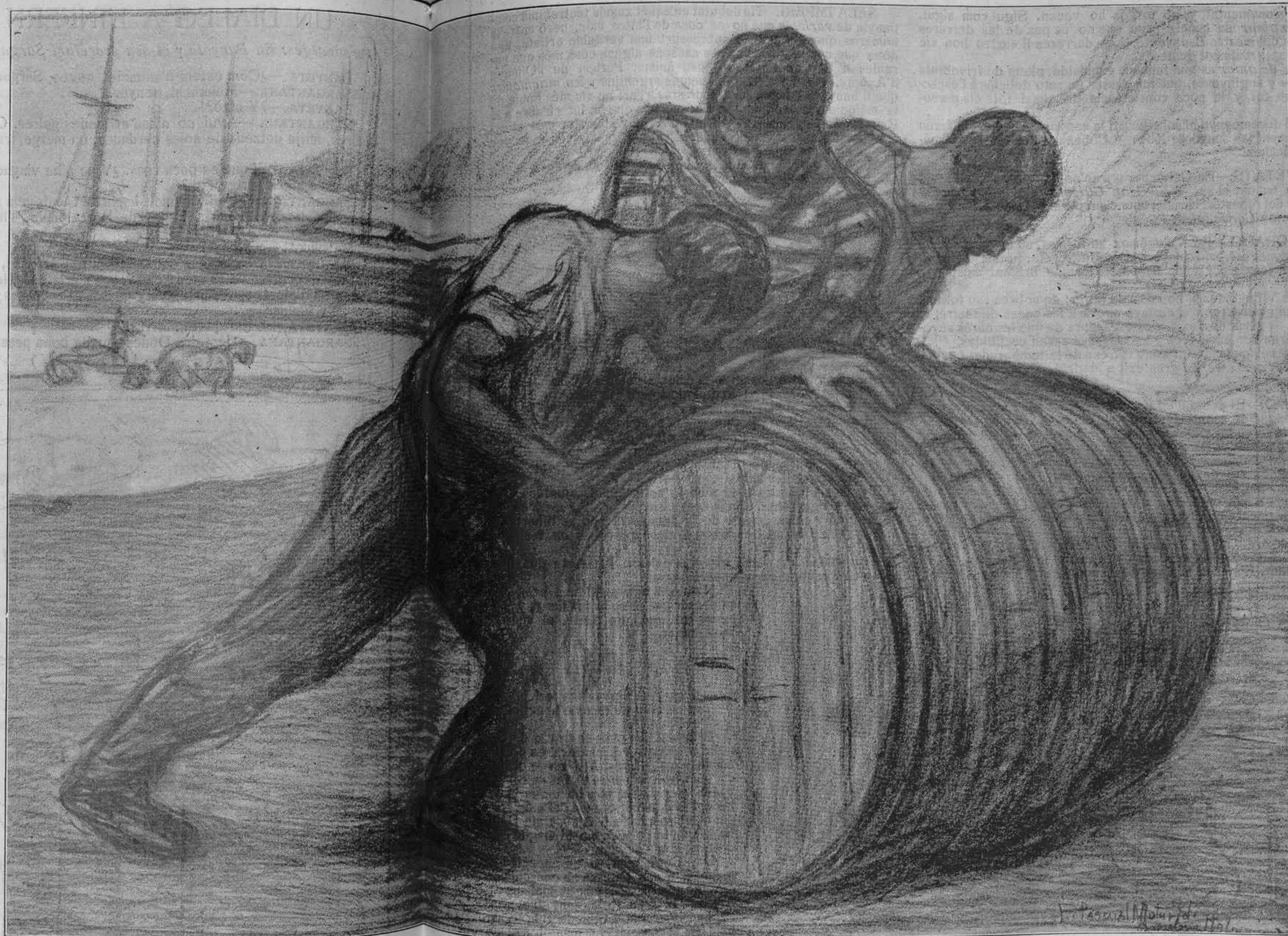
Com a sopranos dramàtiques vindran la Ziva Brozia, que es, a més de cantant notable, dòna guapíssima; nostra gentil paisana Elvira de Hidalgo, que tornarà a encantar nos ab les gracioses escenes del *Barbero* y sa bonica vèu; la Maria Verger, la Mercè Llopert, la Tina Alasia, la Margot Kaftal, etz. Mestre director serà en Giuglio Falconi.

L'inauguració de la temporada, el dia 6 de Novembre, ab el *Sigfrig*, cantat per en Rousoliere. ¡Bon comensament!

ESPANYOL (*Sindicat d'A. D. C.*).—Una vegada més ha estat encertat en Rusiñol. *El triomf de la carn* es un sànet satiric, que conté totes les de la llei pera alcansar la victòria davant de qualsevol mena de public. Tant per l'assumpte, d'interès universal, com per la construcció, ràpida y rectilínia, es d'aquelles produccions qual efecte ha de resultar forsosament tal com se proposa l'autor. Caricatures són tots els tipos que juguen l'obra y, jutjats com a tals, l'espectador els considera de mà mestra, dintre

la natural exageració a que'l gènere s'ha prestat sempre. El diable, una delícia; provocant continuament la rialla franca y sorollosa, mercès a les moltes situacions còmiques y al devassall de xistos, que s'estalonen l'un ab l'altre.

Els actors ajudaren a l'exit, interpretant degudament la farsa. En Galceran, el rei. L'Aymerich, molt bé, y els altres... també de primera.

GENT DEL MOLL

—Vinga, tots a l'una, apreteu fort... ¡Ara!... ¡Và!... ¡Oooohissa!...
—Cah, home; si això està més arrelat que'l clero.

—Dissabte passat tingué lloc la funció d'homenatge an en Josep M.ª Arnau. L'aconteixement fou un exit artistic y donà una bona entrada a l'empresa del *Sindicat*.

ROMEA.—Quedem en que *Amor de amar*, d'en Benavente, ha tardat més de deu anys en venir de Madrid a Barcelona.

En Frederic Soler, pera poguer estrenar *El Campanar de Palma*, necessità la friolera d'uns vinticin anys.

Veusaquí, doncs, dos exemples de gran resignació, ab els quals poden ficarse tants autors ineditos y impacients, que continuament se queixen de lo molt costós que'ls es poguer estrenar llurs obres. ¡Nada menos que deu anys en Benavente y vinticin en Pitarra! L'un, *príncipe de los ingenios*, l'altre, mestre, fun-

dador y monumentat, y, ab tot, ja ho veuen. Sigui com sigui, *Amor de amar* se coneix prou que no es pas de les darreres fornades del mestre Benavente. Les darreres li surten bon xic més al punt; realment gustoses.

Amor de amar es una fantasia exquisida, plena de frivoltats iròniques y enginyoses, que fan passar un rato deliciós a l'espectador, ab tot y la poca consistència de quasi tots els personatges.

En el desempenyo hi sobressortí la senyora Abadia. Ho feren discretament les senyores Xifrà y Cobeña y els senyors Giménez y Sánchez.

NOVETATS.—En Calvo per ara no'ns ha donat cap estrena; continua traient el suc d'*El Gran Galeoto*, *La muerte en los labios* y del repertori classic; anunciant pera aquesta setmana *La Cena de los Cardenales*.

ELDORADO.—En Villagómez ha format, ab elements quasi tots desconeguts, una companyia molt discreta, potser de lo milloret que corre per aquí, disposat a fer una brillant campanya d'hivern.

An en Villagómez ja no l'hem de jutjar; de sobres sab tothom que es un gran actor y el carinyo que té a les coses de teatre; el seu nom es garantia d'exit, y estem segurs de que les obres se representaran ben ensajades y les estrenes seran escullides.

Pera avui anuncia la primera estrena de la temporada, *Los hijos del Sol naciente*, de gran exit a Madrid. Veurem si aquí serà lo mateix.

NUEVO.—El debut d'en Franch (no'ns podem avesar a dirli senyor) sigué un aconeteixement; en la platea s'hi veien representacions de totes les classes socials, y es que an aquet simpatic xicot el coneixia tot Barcelona y tothom volgué anar a aplaudir-lo.

Malgrat l'impressió que produeix en tot debutant el sortir per primera volta davant un public nombrós, el jove tenor demostrà domini complet de son paper, cantantlo ab molta més veu y tanta o més distinció que'ls que fins avui l'havien precedit en son intrincat paper. Al final dels dos actes se vegé obligat a parlar. Felicitats.

La senyora Guillen feu una *Generala* diferent de les fins avui vistes, però gens mancada d'elegancia y de gracia. Molt bé, la Villar. Els demés, sense descompondre el quadro.

SALA IMPERI.—Ha debutat en aquet xamós teatret una companyia de *variétés* que no es cosa de l'altre món, però entre'ls números que allí actuen sobressurt una veritable artista, una dòna que canta, y posa en ses cançons alguna cosa més que paraules a flor de llavi: hi posa ànima. Parlem de l'Olimpia d'Avigny, que ha deixat els tangos argentins y les *machichas* que li han donat fama, pera dedicarse a l'art un xic més noble de la melodiosa cansó popular. El repertori que ha fet cèlebre a la Raquel Meller, el canta l'Olimpia d'Avigny ab molta més afinaçió y gust que nostra estrella, si bé val a dir que la veu es un poc menys dolça que la de la Raquel.

Recomanem als aficionats al gènere que no deixin d'anar a sentir tan simpàtica cansonetista.

ESQUELLOTS

HEM tingut entre nosaltres el delecte company y bon amic en Gabriel Alomar, qui ve de Palma pera anar a actuar de catedratic de Perceptiva Literaria, a l'Institut de Figueres.

Malgrat que feia sol y no corria ni una alenada de vent, ell jura y perjura que'l barco que'l portava ha passat un temporal horrorós. Nosaltres l'hem abraçat efusivament dos cops. L'un per natural carinyo que li tenim, l'altre com a naufrag possible que s'ha escapat per miracle.

Per ara el preocupen dues coses no més: la tramontana y els estudiants figuerencs. L'hem convensut de que Figueres es una ciutat gran y culta, empori de la franquesa y de la llibertat, y que a quinze kilòmetres trobarà tipos perfectes de feminitat grega.

Tranquilisat, ha partit cap al seu destí. S'emporta dos fills, dels vuit que té, pera no anyorarse tant.

Nosaltres hem sentit una gran joia al pensar que ja no es tan lluny, y que, sense cap mena de dubte, el veurem molt sovint.

EL diumenge passat va celebrarse una *corrida de toros* a benefici de la Creu Roja.

Està vist que quan se tracta de beneficiar a qualsevol institució es precis acudir a les banyes. Això no es obstacle pera que vegem en el fet una antinomia afrosa. ¡La més humanitaria de les entitats, beneficiantse del més crudel dels espectacles! ¡Alabat sia Déu, ja que en la *corrida* no hi hagué cap desgracia que deplorar!

Un torero ferit, o un espectador malmès, o una batussa ab conseqüències, no hauria pas vingut malament. Allavors la Creu Roja, junt ab el profit, hauria trobat motiu de lluirse. Y hauriem presenciât com maniobrava ab perfecte ordre y coneixement de l'assumpte, y com, pera traslladar un ferit a l'hospital, el passejaven pels carrers més centrals de Barcelona, triomfalment.

ENS deia l'altre dia en Marsillach—demostrant ab això un ull comercial envejable—que tenia l'intenció de proposar a l'Ajuntament que, aixís com pert el temps presentant projectes de municipalisació de les aigües,

MAL D'AUSENCIA

—Y ara deus tenir el teu diputat a Madrid...

—Sí, noia. Quan obren les Corts, pera mi, es com si'm tanquessin la butxaca.

del gas, del pa y demés frusleries, municipalisés a la Raquel Meller, com unic medi que ell veu pera salvar l'hisenda municipal.

Veritablement es cas unic el d'aquella senyora, que tot fentho cada dia—o, millor, cada tarda y nit—més malament, té'l do d'omplir el teatre, sia el que sia, ont ella refila.

Ara veureu cada nit al «Tívoli» els Marial, Mir y Miró, Nualart, Balugera, Figueras, es dir, tots els nostres representants en el Municipi, escoltant emba-dalits a la Raquel.

En Marsillach, que es home que quan fa les coses và ab peus de plom, segur que deu comptar ja ab la conformitat de la majoria de regidors, pera que'l seu projecte de municipalisació de la Meller pugui durse a la pràctica.

Si s'escampa la noticia, a borsa pujaran els «municipals».

CONTRA l'opinió insidiosa dels que's queixen sols per gust, es un fet que, al Consistori, van millorant les costums: ara, les qüestions difícils s'arreglen a cops de puny.

EL *Diario de Barcelona's* queixa, ab més o menys motiu, de que'l senyor Portela no hagi actuat políticament, durant el període que ha governat aquesta província. Y ve a dir que no ha fet monarquics.

L'acusació es un poc arriscada. ¿Què vol dir fer monarquics? Si vol significar convertir republicans, atreure indiferents o enfervorir als tebis, potser té raó.

De tota altra manera d'engrossar les files de la monarquia, ni el *Diario* ni nosaltres podem respondre'n.

En Portela era, abans que res, un pacificador y un home de món, y aquestos genits solen saber guardar el més profund secret sobre determinades actuacions.

AL llegir d'en Canalejas aquells articles tan llargs, eren moltes les persones que exclamaven:—¡Menos mal si tots fossin de primera necessitat!

DISSABTE passat morí, a Barcelona, el conegut literat don Francisco Gras y Elías.

La seva especialitat fou el gènere poètic-líric sentimental de forma clàssica, essent autor d'un grapat d'obretes, alguna de les quals li havia donat just renom.

Darrerament s'havia dedicat a esbossar siluetes de personatges cèlebres del seu temps, y ara acabava d'escriure una ben documentada biografia de l'immortal Zorrilla.

INTIMES CONEIXENSES

—Ara me'n adono, Pau... Tens el cap molt pelat...
—Es extrany que t'hi ficsis, tu que en tot trobes pèls.

DIA D'ESTRENA

—¿Ara te'n vas?... ¿Y goses deixarme sola?
—Filla, tinc compromís; haig d'anar a veure *El triomf de la carn*.
—Tonto; ¿que no hi ets?

No fa pas gaires dies ens obsequià, personalment, ab un original inedit pera'l nostre calendari.
Descansi en pau el distingit escriptor y poeta.

Y al senyor Arcalde se'l coneix per Sostres Rey, que ja es bastant motiu pera un sol home.

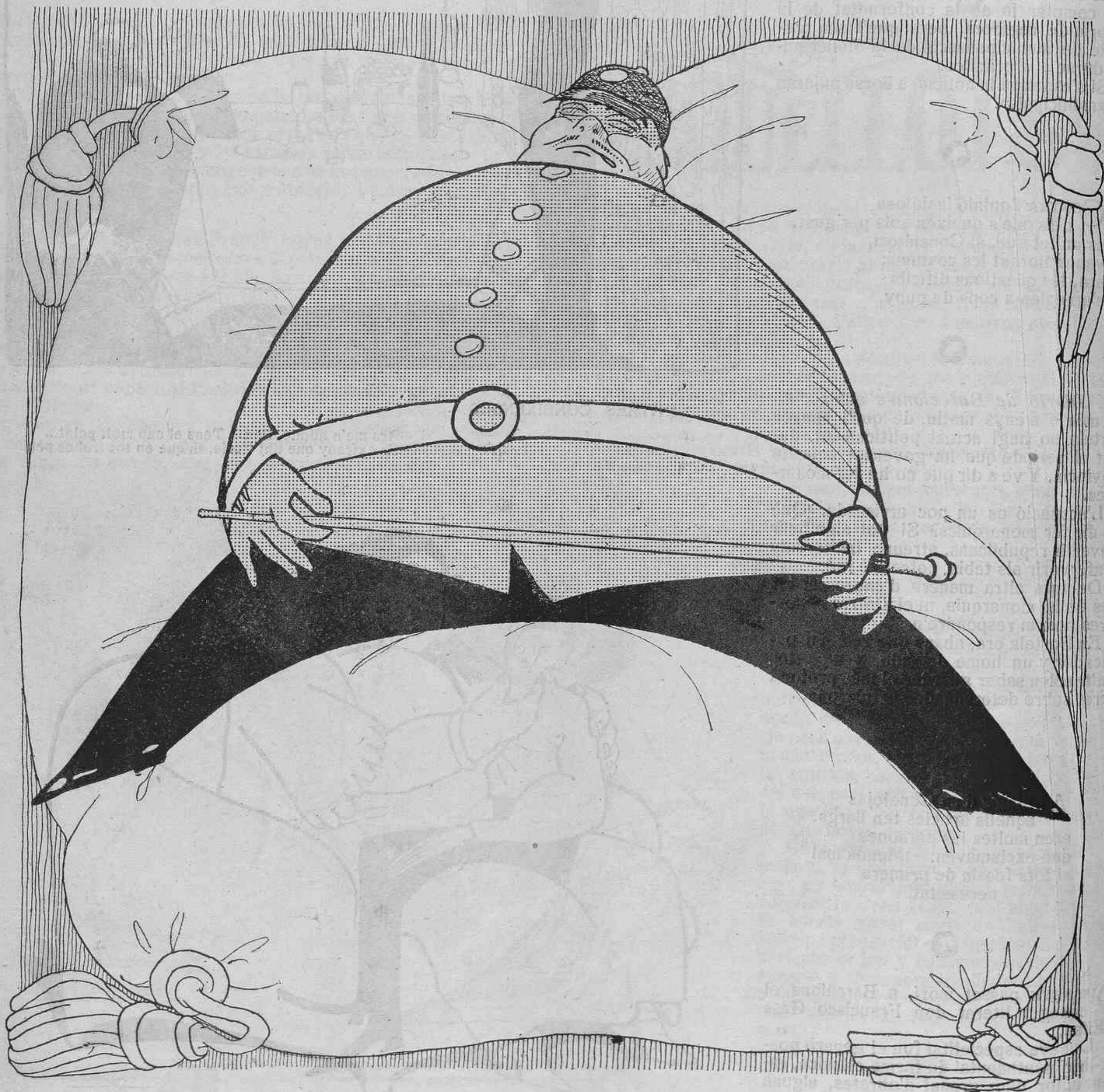
ROMPUDES les hostilitats entre'ls regidors del carrer d'Aragó y els del carrer del Vidre, per allà a la Casa Gran, ont se moteja a tort y a dret, ja'ls han tret motius a cada bando.

Als lerroxistes se'ls coneix per turcs y als dissidents per montenegrins.

Als lligaires y als nacionalistes, com a pacificadors de pa sucab oli, se'ls coneix per membres de La Haya.

LLEGIM en *Le Journal*, de París:

«En Odessa, mentres se verificava l'enterro d'un conegut bandid, anomenat Krosswky, mort en una batussa, més de doscents *apaches* y gent de mal viure de la ciutat volgueren acompanyar al cadavre. També assistiren a la cerimonia lluides representacions dels lladres d'altres ciutats. La policia, que estava proveida de fotografies de tota aquesta patuleia, no va tenir gaire feina pera agafarne una gran part, fent a la vora de 160 detencions.»

FIGURÍ URBÁ

—¿Pera ferme un casco nou a Londres cerquen model?... Resseguiu ma silueta y tindreu el casco fet.

Aquí no fora possible, això. Els nostres lladres no senten tan fort el companyerisme, ni la nostra policia la necessitat de treballar tant.

S'ha acabat ab armonia
la vaga dels enginyers.
Quina llàstima ¡macatxo!
que en Portela se'n anés;
ab aquet motiu, li haguérem
dedicat un banquet més.

UN dia aprofitat.

Va esser el darrer diumenge. Uns quants joves escriptors y periodistes, ab l'intent de brindar a la salut del nostre estimat amic y company Prudenci Bertrana, al qual volgueren fer un modest obsequi, varen assaltar—parodiant als requetés—el pintoresc turó de Moncada.

Sol magnific, naturalesa esplèndida, alegre expansió, amical conversa, succulent apat sense brindis... Vaja: unes deliciosos hores que guardarem en un reconet de la memoria tots els que tinguérem la sort de pèndrehi part.

L'assemblea radical
sigué un xic accidentada;
la dels reformistes, no;
per ara, aquets no's barallen,
y's comprèn: com que actualment
per cada afiliat hi hà un carrec...

EN Max-Linder no ha pas estat de sort a Madrid. A més de rompre's les costelles, no ha agradat. El public va creure que la seva caiguda en el prosceni era de broma y va riure's del seu desmai. Finalment li ha agafat una apendicitis.

Tot això es ben crudel pera'l famós pelicoler. Si quan torni a passar per Barcelona no canta *Els segadors*, serà que no existeix gratitut en la terra.

ELS cuiners d'*El Arte Culinario* se juguen 5.000 pessetes contra altres tantes d'un cuiner francès, a veure qui confeccionarà el millor menú francès y altre d'espanyol.

Aqueixa *controversia* pot portar raons. Primerament, si guanyen els espanyols, quedarà demostrat que allà ont guisen millor es allà ont se menja menys, y, segon, si guanyen els francesos, els rotativers de Madrid tornaran a cantar *La marcha de Cádiz*. Cal evitar que'l duel de cassoles se verifiqui abans de firmarse el tractat franc-espanyol del Marroc.

No interposem aliments ben condimentats entre'ls protocols d'unes negociacions internacionals. L'atenció dels negociadors podria desviarse.

COUPLISTES y toreros
són una gent que fan ambo.
Gelosos del *pas* donat
per la Pastora y el Gallo,
volen repetir la *sort*
en Gaona y la Escribano.
Ella està boja per ell,
y ell es tan valent com guapo,
y ab els bous hi sab jugar...
però ab les banyes ¡cuidado!

A Madrid s'ha suicidat un senyor mejicà. A l'amo de la fonda, als amics, a la querida, a tot el món, feia saber que era perseguit per uns de *la banda*. Un reporter d'*España Nueva*, se queixa de que'l jutge no hagi fet practicar un registre minuciós

en l'equipatge del suicida, per si això de *la banda* tingués relació ab l'anarquisme. Y pregunta, un poc misteriosament, qui diable podria esser el pobre mejicà.

¡Vaia una manera de complicar les qüestions! Nosaltres ja ho sabem: un desgraciat lector de Conan Doyle.

EN la sessió municipal corresponent an aquesta setmana, tenien els nostres regidors la friolera de vuitanta dictamens pera despatxar.

Imagíninse la pila de paper que això vol dir, damunt d'una taula.

¡Vuitanta dictamens! ¡Déu n'hi dó de les resmes que representen!

Ja tindran metralla pera disparar, quan toquin a repartir bolets.

EN deu dies han passat per la comissaria de pobres 361 captaires.

Si cada desena n'hi entressin en aqueixa proporció y se'ls quedessin, ¿què'n farien a l'Asil de tants pobres?

Per forza els han de deixar anar.

Els deixen anar després de ferlos prometre que no captaran de nou.

Però, com que'l prometre no fa pobre, ells vinga captar y els altres vinga tornarlos a agafar y tornarlos a deixar anar.

VISITA d'upa.

Està a punt de desembarcar a Barcelona el famós novel·lista italià Salvatore Farina.

Els nostres intellectuals estan d'enhorabona.

Sobre tot, en Peio, que acostuma a esser el *cicerone* obligat de tots els forasters del ram de lletres.

Deixeu que vingui en Farina, que ja'l tindrem *enfarinat* per uns quants dies.

ELS empleats del tramvia de l'*Inglès* han estrenat el trajo d'hivern.

Molt bé.

Lo que deuen dir els carrilaires:

—¡Ja es hora de que'ls subdits d'en Foronda comensin a escalfarse!

VALENTES riallades va promoure l'altre dia el gran Emiliano, a l'assemblea radical!

Diu que, al comensar l'ilustre galleg el seu discurs, en lloc de dir *Correligionarios*, o *Pueblo*, o *Amigos*, va dir, equivocadament, *Señores diputados*...

Estem veient com un dia s'equivocarà a l'inversa, y, al comensar la seva peroració en plè Congrés, exclamarà, dirigintse als diputats:

—*Chinos de mi corazón*...

L'ex-governador Portela ja s'ha despedit dels barcelonins.

Apats, xerinola, apretades de mans, mocadors enlaire, ¡visques a tot!... y, per fí, el tren que xiula, xiula...

Realment, l'home deu trobarse en un estat anímic dolorós, una doble emoció: el sentiment de deixarnos y el goig d'abrasar la Fiscalia del Suprem.

Ja ho diu el xirigoter d'*El Fusil*:

«Fué por tela á Barcelona,
y, hecha ya la provisión,
don Pepe le proporciona
un taller de confección».

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

CIENCIAS Y PACIENCIAS

TUTI DE REINES
INTERESSADES EN L'ACTUAL GUERRA DELS BALKANS!

La reina de Bulgaria

La reina de Grecia

La reina de Rumania

La reina de Montenegro

SOLUCIONS als darrers Trenca-caps

A la Xarada I: *Castelltersol*.—A la Xarada II: *Dorotea*.—A la Targeta: *La Presentalla*.—A l'Anagrama: *Preu-Puré*.—A l'Endevinalla: *La serra*.—Al Jeroglific I: *Programa*.—Al Jeroglific II: *Mestres*.

TRENCA-CAPS

XARADA

Part del cos, girat-primera;
el dos, nota musical;
la tercera, una vocal;
tractament es la darrera,
y en els guisats el total.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

JEROGLIFICS

I

SARNA
TOS
I
MOLA
:: + - = :
MINERAL

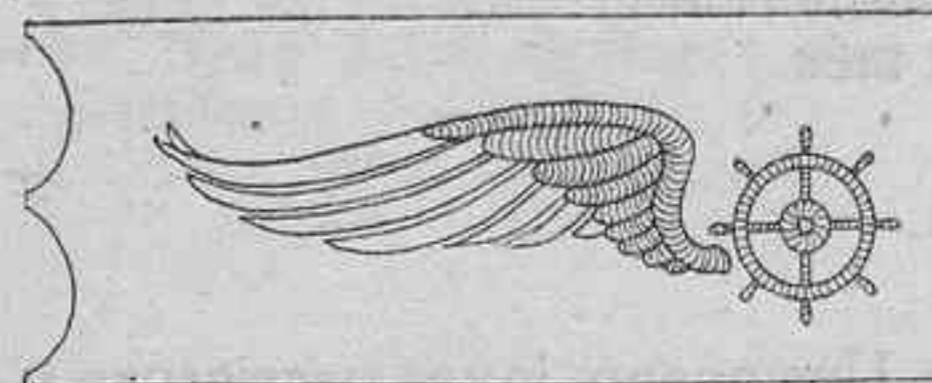
JOAQUIM PUIG

II

VII V
nota
N N
aliment

JOAN MESTRES M.

LES NOVES INSIGNIES DE L'AERONÀUTICA MILITAR

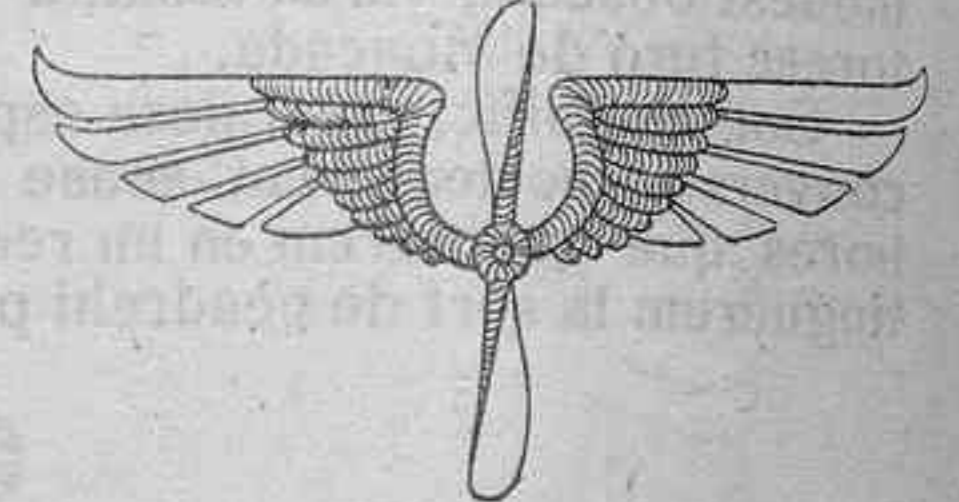
Oficial pilot de dirigible

Oficial aviador

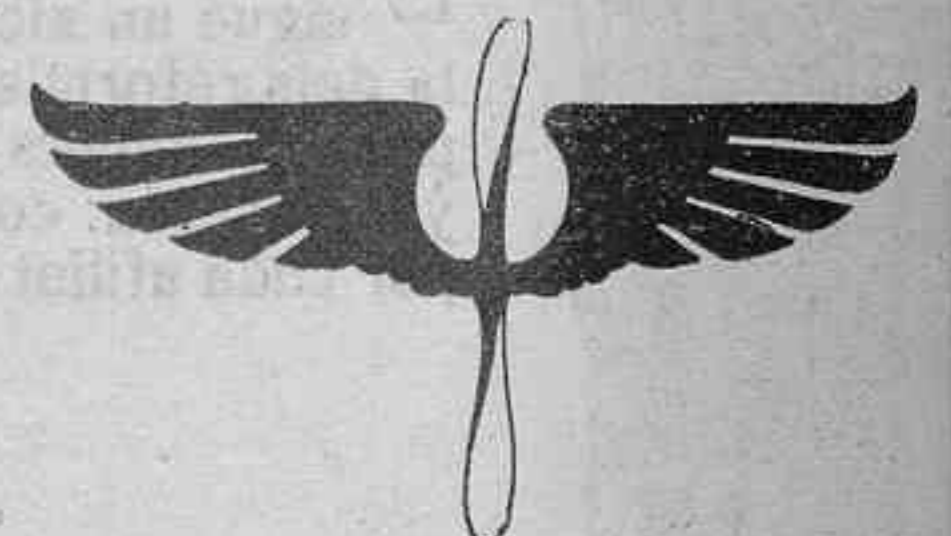
Segon oficial de dirigible

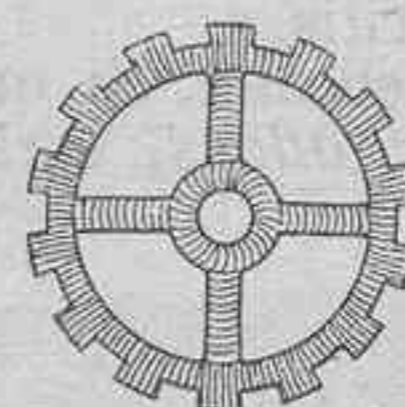
Segon oficial aviador

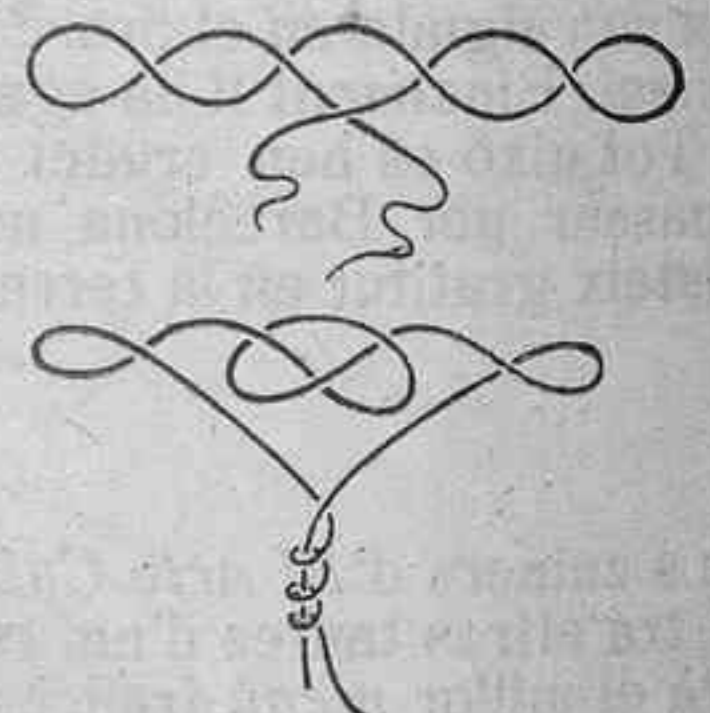
Sapador de dirigible

Sapador aviador

Especialista-mecanic

Constructor (veles y cordes)

RESPOSTES PAGADES

A. D. P., J. R. C., S. N., Miquel Angel, Joaquim Malleu, Lluís Ribera, J. V. C., Pepeta Forgeron B., Josep Gorina Roca, Emili Eroles, F. Carreras Padrós, Angel Bosch y Tarrida, Joan Gomis, A. C. M., J. N. de M., J. S. C., y A. G. Th.: Rebutts els originals que envien ab destí a l'Almanac, y tantes mercès.—Nick-Caliquenyo: Cregui'm. deixiho correr, que Nostre Senyor no l'ha cridat per aquet camí.—Lluís Trigo (a) Anguileta: Són defectuoses de forma y poc espontànies.—M. Adrién: Tenen molta gracia, però són impubliables. Ademés, sàpiga que'ls dibuixos, en colors, no'ns serveixen.—Ll. Barceló y Bou: Rebut y gracias.—P. Queraltó Tolosa: El jeroglific no m'acaba de resultar. Les targetes, bueno.—Melindres: Lo mateix dec dirli a vostè referent a les targetes.—M. del Pich: Són bastant dolentets, amigo.—Pep Cistellé: Hi manquen espontaneitat y emoció.—Eudald Sala: Arreglades, potser sí.—Joan Mayol y Ginesta: L'epigrama es vell y el quadret té un marc poetic molt estantís.—Lluís Boixader: No, noi, no; per ara, no hi hà res publicable.—E. V.: El sonet es defectuós en els quartets. Ficshih; aquella assonancia es tremenda.—J. B. y R. (La Bisbal): Serà servit; y gracias pels mots amables que dedica a l'amic.—Romul Rocamora, advocat y mestre superior: En aquesta casa's respecta a tothom, mal siguin esperantistes, vegetarians, homeòpates o de la «Lliga del Bon Mot». Fem broma, y un cop feta, no guardem rencor a ningú ni descendim a controversies, y menys ab gent que han estudiat la manera de fer veure lo blanc negre y lo negre blanc, y són, ademés, pedagogs. Ens sentim un poc ofesos perquè'l president de «Kataluna Esperantista Federació», deuria tenir paper timbrat y no escriure'ns en una misera cuartilla de periodista.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ANUNCI

Obra nova d'en APELES MESTRES

LA CASA VELLA

Un volum luxosament il·lustrat per l'autor — Ptes. 5

NOVEDAD * OBRA NUEVA

LOUIS DE SAINT GERVAIS

NAPOLEÓN EN LA GUERRA - Y EN LA PAZ -

CIEN anécdotas de BONAPARTE

Un tomo: Ptas. 1

Encuadernado: Ptas. 2

Pronto se pondrá á la venta

EL AÑO EN LA MANO

- Almanaque - Enciclopedia de la vida práctica para 1913 -

— AÑO 6.º DE SU PUBLICACIÓN —

El sumario de EL AÑO EN LA MANO resulta una verdadera enciclopedia : La ilustración de EL AÑO EN LA MANO es tan espléndida como interesante : EL AÑO EN LA MANO, regala á sus compradores un sinnúmero de objetos de gran valor

PRECIOS: { Edición económica. . . Ptas. 1'50
Edición de lujo » 2

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

AL CONSISTORI MUNICIPAL

(En el moment culminant de les batusses)

- Dispensi, guardia, una pregunta: ¿Què fan aquets senyors, tan exaltats?
- Defienden los intereses de Barcelona.
- ¡Caram, sí que ho fan fort!... Ni que defensessin els seus.